

Laczkó Zsuzsa

TUDÁSPRÓBA

Magyar nyelvi szókincsfejlesztő tesztek.

Debrecen. Debreceni Nyári Egyetem. 2011. 79 lap

A *Hungarolingua* tankönyvcsalád részeként jelent meg 2011-ben a *Tudáspróba* című szókincsfejlesztő teszteket tartalmazó A/5-ös méretű kiegészítő tesztfüzet.

A szókincs bővítését és fejlesztését szolgáló tesztfüzet azoknak az idegen anyanyelvűeknek készült, akik már a magyar nyelv tanulásának kezdő szintjén túljutottak, s ismerik a legalapvetőbb szavakat és nyelvtani jelenségeket. Az előszóban a füzet célkitűzését a szerző a következőképpen fogalmazza meg: „A kötet célja a szókincsbővítés változatos feladatokkal, amelyekkel főként az írásbeli nyelvvizsgára készülő tanulóknak kívánunk segítséget nyújtani.” (3).

A kiegészítő kiadvány 3 szókincsfejlesztő füzetet tartalmaz nyelvi szinteknek megfelelően: középhaladó (A2–B1), haladó (B1–B2) és felsőfokú (B2–C1) szint. A tesztfüzetek két fő részből állnak. A 10 témát magában foglaló első egység 10–10 különböző, egyre nehezedő feladatot tartalmaz, témánként pontosan 2 oldalnyi terjedelemben. A második rész pedig a feladatok megoldásait közli, amely az egyéni tanulást nagymértékben ösztönzi.

A témák elsősorban a mindennapi beszédhelyzethez igazodnak, amelyek tulajdonképpen a nyelvvizsgák témaköreinek felelnek meg:

1. Család, barátok, külső és belső tulajdonságok
2. Lakókörnyezet, növények, állatok
3. Napirend, munka, tanulás
4. Szabadidő, sport, játék
5. Évszakok, időjárás, öltözködés
6. Utazás, közlekedés
7. Egészség, környezetvédelem
8. Kultúra, mozi, színház, zene, TV, rádió
9. Ünnepek, vásárlás, étterem
10. Kommunikáció, nyelv, tudomány, technika

Az egyes témákon belül a következő 10 feladattípus szerepel, s minden szókincsfejlesztő gyakorlatnál négy választási lehetőség kerül elő:

1. *Kakuktktozás*: Melyik szó nem illik a sorba?

Az 1. témánál például középhaladó szinten: *kövé*r, *teltkarcsú*, *molett*, *karcsú*; haladó szinten: *sovány*, *szikár*, *dagadt*, *vézna*; felső szinten: *zömök*, *nyúlánk*, *nyakigláb*, *hórihorgas*

2. *Adott szóra jellemző tulajdonságok:* Melyik két tulajdonság jellemző az adott szóra?
A 10. témánál középhaladó szinten a *hír* szó, haladó szinten: a *beszéd* szó, felső szinten pedig a *hang* szó kerül elő.

3. *Kötőszók:* Melyik kötőszó hiányzik a mondatból?

4. *Utótagok:* Melyik két szó kapcsolható az adott szóhoz?

A 4. témánál középhaladó szinten a *kép-* szó, haladó szinten: a *könyv-* szó, felső szinten pedig a *szabad-* szó található.

5. *Definíciók:* Melyik szóra igaz a definíció?

6. *Antonimák:* Melyik az adott szó ellentéte?

A 7. témánál középhaladó szinten: a *gyenge* szó; haladó szinten: az *eredménytelen* szó; felső szinten pedig a *fertőtlenít* szó.

7. *Szinonimák:* Melyik az adott szó két szinonimája?

Az 5. témához középhaladó szinten: a *felhős* szó; haladó szinten: a *kopott* szó; felső szinten pedig a *ragyogó* szó.

8. *Szó-tagolás:* Melyikkel nem lehet folytatni az adott szókezdetet?

9. *Betűsor:* Hány szóból áll az „egybeírt” mondat?

10. *Szólások, közmondások:* Melyik szó hiányzik a mondatból?

A 8. témánál középhaladó szinten: *Három a magyar igazság*, haladó szinten: *Nem tesz lakatot a szájára*, felső szinten pedig *Idegen tollakkal ékeskedik*. mondatok olvashatók.

Az idézett példákban is világosan kitűnik, hogy nemcsak a teszteken belül figyelhetők meg a témákkal is egyre nehezedő feladatok (1–10.), hanem a nyelvi szintek között is a fokozatosság elve érvényesül. Az is egyértelműen kirajzolódik, hogy a gyakran használt szavak, kifejezések mellett a diákok megismerkedhetnek például a média nyelvében előforduló szóalakokkal, valamint az irodalmi szövegekben szereplő választékosabb nyelvi formákkal is. A kötőszók kereséséhez a már meglévő nyelvtani tudásra, a többi feladat esetében (elsősorban a definíciók olvasásához, antonimák, szinonimák megtalálásához és a szólások és közmondások kiegészítéséhez) pedig a már ismert, meglévő szókincsre épít a szerző.

Általánosságban megállapítható, hogy majdnem mindig megfelelő a szavak, kifejezések szintekbe sorolása, de megítélésem szerint a besorolás elsősorban a szólások és közmondások esetében igen nehéz feladatnak mutatkozik.

A szavak tanulása sokszor unalmassá válhat a nyelvtanulók számára, az itt bemutatott változtatott feladatokkal próbálja azonban a szerző a szótanulás monotonitását enyhíteni. Azzal azonban, hogy minden témán belül ugyanazok a gyakorlattípusok szerepelnek (a fentebb említett 10 gyakorlat), elég nehéz feloldani az egyhangúságot. Ugyanakkor ezzel az állandósággal, a biztonság érzetét is megteremtheti, amely egyes tanulótípusok számára igen fontosnak látszik (az például, hogy a 7. kérdésnél minden témánál a szinonimákat kell megkeresni).

A *Tudáspróba* 300 szókincsfejlesztő tesztje (3 szinten: A2–B1, B1–B2, B2–C1, 10 téma × 10 feladat) alkalmasnak mutatkozik arra, hogy az alapvető magyar szavakat, kifejezéseket és nyelvtani jelenségeket ismerő nyelvtanuló szókincsét bővítse. E tesztfüze-

tet elsősorban a magánórákon tanuló vagy egyénileg nyelvvizsgára készülő hallgatók számára ajánlom, hiszen ez a „könyvecske” a magyar és angol nyelvű instrukciókkal, a gyakorlatok megoldásának közreadásával az önálló tanulást, szókincsfejlesztést szolgálja. A szorgalmas nyelvtanulók túljutva a füzet minden tesztjén és feladatán – a szerző véleménye szerint – olyan gazdag szókincset sajátíthatnak el, „amellyel már bátran kommunikálhatnak, írhatnak-olvashatnak magyar nyelven” (3).

Kovács Éva